

*Maria med Jesus. En af de
mange mosaikker i
Bebudelseskirken i Nazaret.
(Illustration fra Matthæus-
evangeliet, studieudgave ved
Kai Kjær-Hansen)*

JESU JØDISKE SLÆGT



TEKST: MATT. 1, 1-6. 16:

Slægtsbog for Jesus Kristus, Davids søn, Abrahams søn.

Abraham blev far til Isak, Isak til Jakob, og Jakob til Juda og hans brødre. Juda blev med Tamar far til Peres og Zera, Peres blev far til Hesron, Hesron til Ram, Ram til Amminadab, Amminadab til Nakshon, og Nakshon til Salmon. Salmon blev med Rahab far til Boaz, Boaz blev med Ruth far til Obed, Obed blev far til Isaj, og Isaj blev far til kong David.

David blev med Urias' hustru far til Salomo,...og Jakob til Josef, Marias mand. Hun fødte Jesus, som kaldes Kristus.

AF KAI KJÆR-HANSEN

»Når folk får et Ny Testamente i hånden og ser alle disse navne i begyndelsen af Matthæusevangeliet, giver det dem slet ikke lyst til at læse videre i det!« Sådan sagde én i forbindelse med en kampagne, hvor Det Nye Testamente skulle omdeles i et sogn.

»Kunne man ikke placere Matthæusevangeliet på et andet sted i Det Nye Testamente?« lød forslaget.

Det kunne man for så vidt godt! Det er den kirkelige tradition, der har placeret det som det første evangelium, og det lader sig ikke bortforklare, at underholdningsniveauet i en slægtsliste er lavt. Nu er evangelier imidlertid ikke skrevet for at tilfredsstille senere tiders krav om spænding. Alligevel kan indledningen (Matt 1,1-17) blive fængslende for os.

Hvordan? Ved at læse indledningen, sådan som det var meningen, den skulle læses.

Om jøden Jesus siger jøden Matthæus til jødiske læsere:

Jesus er ikke et fremmedelement i den jødiske historie. Afhugger man forbindelsen til ham, afhugges rødderne til den historie, Israels Gud er herre over! Når man som jøde tager imod Jesus som Messias, bevares og fornyes forbindelsen med Israels Gud. Troen på ham giver en jøde ægte identitet.

I dag er mange mennesker på jagt efter identitet. De er blevet historieløse. De føler, de lever i et tomrum. Ved at genopdage deres folks histo-

rie, skabes folkelig identitet, ved at genopdage deres families historie, skabes familie-mæssig identitet.

Overvej: Matthæus udfordrer i dag også ikke-jøder. Det går ud over ens identitet som menneske, når man afviser jøden Jesus.

Slægtsbøger

I GT findes mange slægtslister (se f.eks. 1 Mos 4,17-5,32; 10,1-32; 11,10-32. 1 Krøn 1-8). I nogle slægtslister er udeladt personer, man har skønnet var ubetydelige. Hvis man f.eks. har villet understrege forbindelsen til en betydningfuld forfader i slægten, har man udeladt visse mellemliggende led. Slægtslisterne er således ikke altid komplette.

På Jesu tid eksisterede der skriftligt nedfældede slægtslister. Josefus fortæller, at jøder f.eks. i Babylon og Egypten sendte oplysninger til præsterne i Jerusalem vedrørende giftermål. Sådanne oplysninger har naturligvis langt fra alle jøder sendt. Foruden disse offentlige lister har mange jødiske familier haft mere private lister.

Hovedfunktionen med Jesus slægtsbog er at vise, at han er af Davids slægt. Sammenligner man slægtsbogen i Matthæusevangeliet med den i Lukasevangeliet (Luk 3,23-38), findes der en række forskelle. Nogle mener ikke, at disse kan harmoniseres. Andre er af den opfattelse, at hos Lukas er *Marias* slægtsbog angivet. Atter andre mener, at

KRISTELIGT DAGBLADS JULEKONKURRENCE

1

En spændende rejse i det bibelske univers

Kristeligt Dagblad indbyder i samarbejde med Det Danske Bibelselskab læserne til at deltage i årets julekonkurrence. Julekonkurrencen er baseret på dr. teol. Kai Kjær-Hansens meget roste studiebog til Matthæusevangeliet, der blev udgivet af Bibelselskabet tidligere på året. Konkurrencen former sig som en spændende rejse i det bibelske univers. Den begynder i dag og løber dagligt frem til den 22. december, i alt tolv afsnit, som hver dag munder ud i et spørgsmål. Klip svarkuponerne ud og send dem samlet til Kristeligt Dagblad, så de er os i hænde senest lørdag den 31. december. Alle, der indsender mindst otte rigtige svar, deltager i udtrækningen af flotte bibelpræmier:

1. præmie: 1 bibel i luksusudgave, ægte skind med guldsnit og registerudskæring (værdi: kr. 1250,-)
2. præmie: 5 bibler illustreret af Bodil Kaalund (værdi pr. stk.: kr. 950,-)
3. præmie: 20 eksemplarer af »Matthæusevangeliet«, studieudgave ved Kai Kjær-Hansen (værdi pr. stk.: kr. 200,-)

Vinderne offentliggøres i Kristeligt Dagblad tirsdag den 3. januar 1995.

hos begge evangelister er det *Josefs* slægtsbog, der er tale om; de forskelle der findes, er næppe større end dem, der findes i de gammeltestamentlige lister, hævder man.

Mens listen hos Matthæus går fra Abraham - den første jøde - til Jesus, vendes den om hos Lukas, således at den går fra Jesus tilbage til Adam - det første menneske - ja, egentlig helt tilbage til Gud.

Overvej: Slægtslisterne i NT understreger, at det ikke er en ny Gud, men Israels Gud, der åbenbarer sig i Jesus.

Kvinderne i Jesu slægtsbog

I Jesu slægtsbog (1,1-17) er der omtalt fem kvinder. At kvinder nævnes i sådanne lister, er ikke det almindelige i GT, men eksempler findes dog (se f.eks. 1 Krøn 2,21.24.34.48-49). I Jesu

der kan findes en fællesnævner for alle fem kvinder.

Maria

Maria er jøde. For Matthæus er hun et menneske som alle andre. Matthæus understreger det irregulære, det unormale ved Jesu fødsel: Dels er Maria blevet gravid ved Helligånden, dels er Jesus blevet Davids søn gennem Josef (1,18-25).

Tamar (1,3): Uvist om hun var israelit eller ikke-israelit; hun forførte sin svigerfar Juda (1 Mos 38).

Rahab (1,5a): Hun var en ikke-israelitisk skøge i Jeriko (Jos 2); hun hjalp de israelitiske spioner og slap med livet i behold ved erobringen af Jeriko (Jos 6; jf Hebr 11,31.Jak 2,25).

Ruth (1,5): Hun var moabitisk kvinde og hørte til et af Israels folks værste fjender; hun var gift med en israelit; efter hans død drog hun med sin svigermor til Israel, hvor hun gjorde sit til at blive gift med Boaz (Ruths Bog).

Urias' hustru (1,6): Dvs. Batseba. Uvist om hun var israelit, hendes mand var hittit (2 Sam 11,3). Hun forføres af David (2 Sam 11-12); dette siger således mere om kong David end om hende (jf 2 Sam 11,27).

Hvad angår de fire kvinder fra GT, er bl.a. følgende trukket frem som løsningsforslag: Gud fører sin sag igennem

i en syndig verden

Jesus står ved afslutningen som den, der tager sit folks synd på sig (jf 1,21)

hedninger blev indlemmet i Israels folk under den gamle pagt og peger frem mod hedningers indlemmelse i den kristne kirke (28,18-20).

Hvis Maria skal sammenlignes med de fire andre kvinder, er følgende værd at overveje:

Som en fællesnævner for alle fem kvinder ham man peget på et irregulært element, de uregelmæssigheder, der på forskellig måde gennem disse kvinder præger Israels kongers historie - og Jesu historie. I givet fald siges det: Det uregelmæssige hører med til Guds frelseshistorie - også Jesu historie.

Har den kristne kirke glemt...?

En jødisk teolog har formuleret følgende spørgsmål til nogle kristne teologer: »Har den kristne kirke glemt, hvordan Det Nye Testamente begynder: Slægtsbog for Jesus Kristus, Davids søn, Abrahams søn?«

Den jødiske teolog ville have sine kristne kollegaer til at overveje spørgsmålet om betydningen af kristentroens jødiske rødder.

Overvej: Kristne, der afhugger kristentroens jødiske rødder, står i fare for at miste deres kristne identitet.

SPØRGSMÅL 1

I hvilket kapitel i Lukasevangeliet findes Jesu slægtsbog?

Det rigtige svar:

Indsendt af:

Navn: _____

Adresse: _____

Alle kuponer - mindst otte af de tolv - indsendes samlet i en kuvert til Kristeligt Dagblad, Fanøgade 15, 2100 Kbh. Ø inden 31. 12. 1994.

KRISTELIGT DAGBLADS JULEKONKURRENCE

2

*En spændende rejse
i det bibelske univers*

KD 10/12-1994

JESU FØDSEL

TEKST: MATT. 1, 18 - 21

Med Jesu Kristi fødsel gik det sådan til: Hans mor Maria var forlovet med Josef, men før de havde været sammen, viste det sig, at hun var blevet med barn ved Helligånden. Hendes mand Josef var retsindig og ønskede ikke at bringe hende i vanry, men besluttede at skille sig fra hende i al stilhed. Mens han tænkte på dette, se, da viste Herrens engel sig for ham i en drøm og sagde: »Josef, Davids søn, vær ikke bange for at tage Maria til dig som hustru; for det barn, hun venter, er undfanget ved Helligånden. Hun skal føde en søn, og du skal give ham navnet Jesus; for han skal frelse sit folk fra synder.«

AF KAI KJÆR-HANSEN

Oplevelsen af et navn påvirkes af navnbærerens historie, hvad han har sagt og gjort. Efter befrielsen i maj 1945 var der næppe nogen danskere, der ville give deres barn navnet Adolf, fordi man med Adolf-navnet kom til at tænke på Hitler. Når kristne drages af Jesus-navnet, er det fordi navnbærerens person - hans historie, dét der fortælles om ham, dét han har sagt, dét han har gjort - virker dragende.

Allerede samværet med Jesus har måske påvirket de første disciples oplevelse af Jesus-navnet. Efter Jesu opstandelse kan man dårligt tænke sig, at troende har oplevet Jesus-navnet som et neutralt navn. I den senere kristne tradition findes der en del eksempler på, at Jesus-navnet får samme stilling som Guds navn - og lovsynges og lo-

vprises som Guds navn.

Overvej: hvad der ligger i vendingen: i Jesu navn - og sæt ord på, hvordan den benyttes, og hvad man gør, når vendingen lyder.

Find frem til nogle salmer og Jesus-sange og sammenlign disse med, hvad der siges om Guds navn i andre.

Jesus-navnet i 1,21

Betydningen af navngivningen af Jesus kan næppe overbetones. Her sættes Jesu egentlige gerning på en kort formel. Den Jesus, evangelisten skal tale om i det følgende, er kommet for at frelse fra synd.

Tilbageoversætter man Herrens engels ord til hebraisk, er det muligt at finde et ordspil mellem Jeshua (Jesu hebraiske navn) og verbet »at frelse« i fremtidsform, som hedder joshia.



Og hun fødte sin søn, den førstefødte, og svøbte ham og lagde ham i en krybbe. Julens budskab her illustreret af Esben Hanefelt Kristensen.

Jeshua joshia, dvs. Jesus skal frelse.

Dette ville have været tilstrækkeligt, dersom Herrens engels opgave blot havde været at afdække forbindelsen mellem navnet Jeshua og dets sproglige betydning. I givet fald kunne man tolke engels ord som udtryk for, at Jesus skulle være en politisk frelser, der ville gå til kamp mod den romerske besættelsesmagt.

Tilføjjelsen »fra synd« er derfor vigtig. Den præciserer nemlig, hvori Jesu frelsergerning består. Arten af den frelse, Jesus bringer, er allerede angivet i forklaringen på hans navn i 1,21. Syndstilgivelsen er et tema, han flere gange vender tilbage til (f.eks. 9,1-8; 20,28; 26,28). Men det, der siges om Jesus-navnet i 1,21, smitter også af på, hvad der ellers fortælles om Jesu person i evangeliet.

Bibelske navne og vore navne

Mange af de navne, vi bruger i dag, er bibelske navne og går tilbage til bibelske personer. Det er ikke altid, vi tænker på det. I almindelighed tænker vi heller ikke på, at de af vore navne, som f.eks. har en hebraiske oprindelse, har en betydning. Det har hebraiske navne nemlig.

Tag f.eks. efternavnene Hansen og Jensen og Jansen og Johannesen. Personnavnene Hans og Jens og Jan går tilbage til Johannes. Via latin og græsk går navnet Johannes tilbage til det hebraiske Jo-

chanan. Det består af to dele: sidste del, chanan, er et verbum, der betyder »at være nådig«. Første del, Jo, er en forkortet form af Guds hellige navn JHWH, som i bibeloversættelser undertiden gengives med HERREN, andre gange med Jahve (f.eks. 2 Mos 3,15; 6,3). Jochanan betyder altså: »Herren er nådig«.

De der bærer et så almindeligt navn som f.eks. Hansen, dvs. søn af Hans, behøver ikke at være kedde af det! For hvem har ikke brug for, at Herren er nådig?

Eller et andet eksempel:

Navnet Michael er også et hebraisk navn. Det består af tre led: Mi, der betyder »Hvem«, cha, der betyder »som«, el, det betyder »Gud«. Altså: »Hvem-er-som-Gud?« Ved at give et barn dette navn,

har fromme jøder givet udtryk for deres tak og undren, når Skaberens har ladet dem få et barn.

Vore navne minder os om - hvis vi da vil overveje deres betydning - at vi har en historie, der er knyttet til personnavne, som findes i den bibelske historie. Uanset hvor danske de lyder.

Overvej: betydningen af nogle af de bibelske navne, som stadig er populære og bruges af os i dag. Find frem til de bibelske personer, der bar navnet.

Hvorfor ikke hedde Jesus?

Under nordiske himmelstrøg undrer man sig over, at en nulevende person kan kaldes Jesus. Men det er der en del, der

hedder i dag, ikke mindst i Spanien, Portugal og Sydamerika. Først har man brugt Jesus-navnet efter modellen: x af Jesus (f.eks. Theresia de Jesús). Det skete i senmiddelalderen. Hermed er angivet barnets tilhørsforhold til Jesus. Senere er Jesusnavnet blevet almindeligt personnavn, hovedsageligt i visse katolske lande.

Men andre steder indgår Jesus-navnet som del af personnavnet. Det er smuk fromhed, der kommer til udtryk i eksempelvis følgende navne:

Jesu tjener; Jesu fryd; Jesu ven; Jesu blomst; Jesu skat; Jesu kærlighed; Jesus lyser; Jesus sejrer; Jesus er opstået.

Overvej: hvad vil forældre sige, når de giver deres børn sådanne navne.

SPØRGSMÅL 2

Barabbas - røveren der blev frigivet i stedet for Jesus - hedder i den nye bibeloversættelse Jesus Barabbas. I hvilket kapitel hos Matthæus siges det?

Det rigtige svar:

Indsendt af:

Navn: _____

Adresse: _____

Alle kuponer - mindst otte af de tolv - indsendes samlet i en kuvert til Kristeligt Dagblad, Fanøgade 15, 2100 Kbh. Ø inden 31. 12. 1994.

KRISTELIGT DAGBLADS
JULEKONKURRENCE

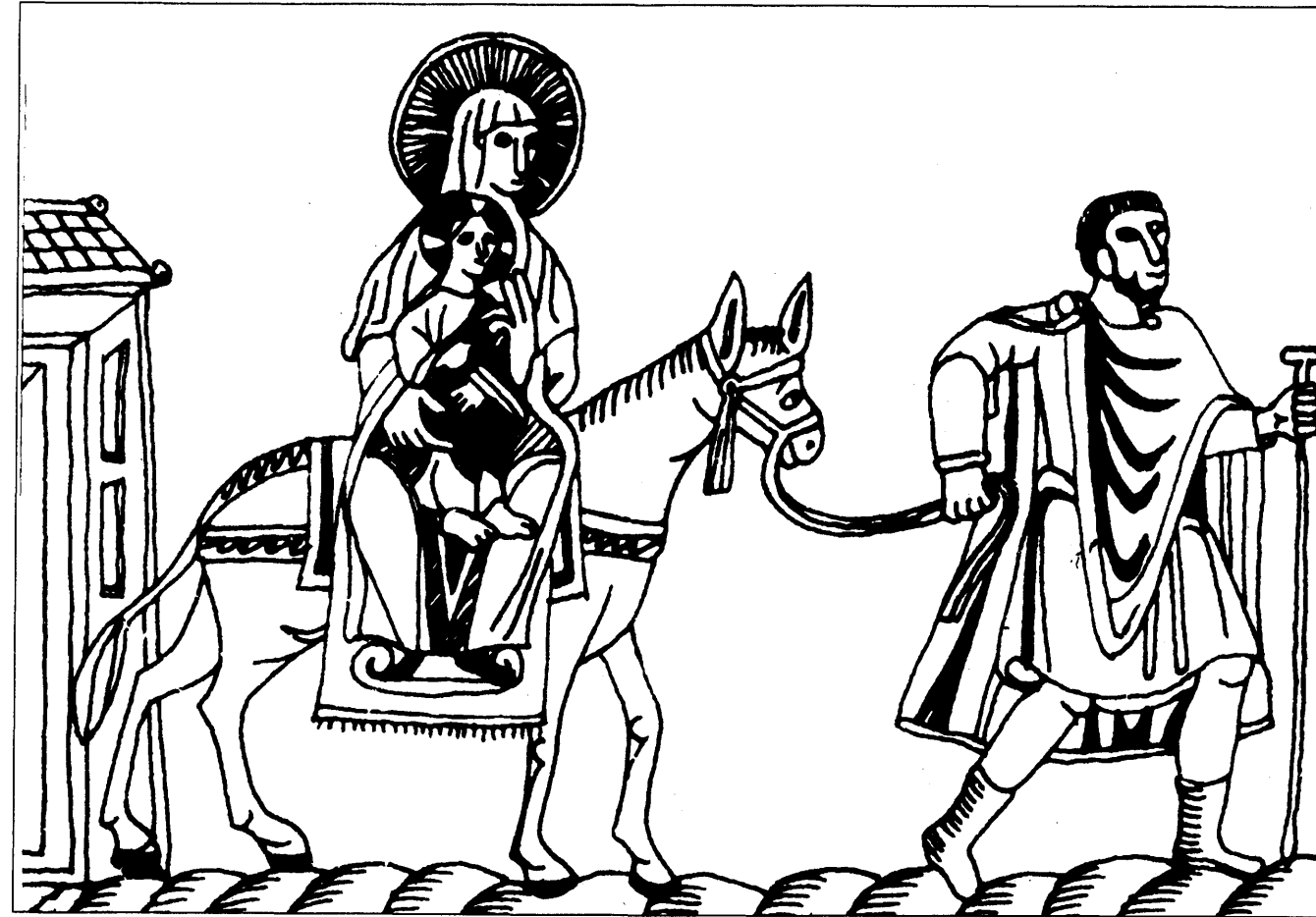
3

*En spændende rejse
i det bibelske univers*

KD 12/12-1994

*Efter at en Herrens engel har vist sig for Josef i en drøm,
drager Josef, Maria og Jesusbarnet hjem til Galilæa.
Her viser et gammelt træsnit de tre, der drager ud af
»Egyptens hus«*

HJEMKOMSTEN FRA
EGYPTEN



TEKST: MATT. 2, 19 - 23

Da Herodes var død, se, da viser Herrens engel sig i en drøm for Josef i Egypten og siger: »Stå op, tag barnet og dets mor med dig og drag til Israels land. For de, der stræbte barnet efter livet, er døde.« Og han stod op, tog barnet og dets mor med sig og kom til Israels land.

Da han hørte, at Arkelaos var blevet konge i Judæa efter sin far Herodes, turde han ikke tage dertil. Men han fik i drømme en åbenbaring om at rejse til Galilæa, og dér bosatte han sig i en by, der hedder Nazaret, for at det skulle opfyldes, som er talt ved profeterne, at han skulle kaldes nazaræer.

AF KAI KJÆR-HANSEN

Alle og enhver vidste, at Jesus kom fra Nazaret i Galilæa. For nogle jøder fremkaldte det spørgsmålet om, hvorvidt Messias kunne komme fra Galilæa, når Skriften sagde, han skulle komme fra Betlehem (se Joh 7,42 og også Joh 1,46). Matthæus har endnu ikke nævnt Nazaret ved navn i sit evangelium, derimod har han vist, at Jesus blev født i Davids hjemby, Betlehem.

Matthæus giver nu svar på, hvordan det gik til, at Jesus kom til at bo i Nazaret.

Herrens engel giver Josef besked om at drage til »Israels land«, en betegnelse, der er så omfattende, at den også kunne dække Galilæa. Josef forstod dette, som om han skulle rejse tilbage til Judæa, velsagtens til Betlehem, nu når Herodes var død. Men Herodes' søn Arkelaos var kommet til magten i Judæa. Han indledte sin regeringsperiode med at dræbe 3.000 af de mest indflydelsesrige mænd i riget. Derfor fik Josef

en yderligere åbenbaring om at drage til Galilæa. At han bosatte sig i Nazaret, og at Jesus blev kaldt »nazaræer«, ser Matthæus også som en opfyldelse af gamle profetord.

Nazaret - nazaræer

Nazaret er godt forankret i den kristne tradition som Jesu barndoms- og ungdomsby. Selv om den var lille og kun nævnes i NT - ikke i andre samtidige skriftlige kilder - skal man være forsigtig med, hvad man udleder heraf. Indbyggerne har ikke været isolerede. 6 kilometer nordvest for Nazaret lå Sephoris, hvor Herodes Antipas i år 3 f.Kr. opførte sin hovedstad. Halvanden kilometer fra Nazaret lå byen Japhia, en stærkt befæstet by, som spillede en vigtig rolle under den jødiske opstand mod romerne (år 66-70 e.Kr.). Syd for Nazaret løb Via Maris, den gamle karavanavej, som fra Damaskus løb ned forbi nordenden af Galilæas Sø og forbi Megiddo til Egypten.

At Nazaret var en lille

landsby, er der dog ingen tvivl om. Arkæologiske udgravninger gør det sandsynligt, at der i det 1. årh. næppe har levet mere end 120-150 indbyggere i Nazaret. Er dette en rigtig antagelse, er der ikke noget at sige til, at Nathanael kunne spørge Filip: »Kan noget godt komme fra Nazaret?« (Joh 1,46).

Udgravningerne i Nazaret peget på, at stedet har været ubeboet mellem det 8. og det 2. årh. Omkring år 100 f.Kr. er det blevet beboet igen. Hvem der bosatte sig, kan man kun gisne om. Nogle gætter på, at det var en gruppe jøder, som netop kaldte sig nazaræere og gav byen navnet »Skud-byen« eller Nazaret.

Opfyldelsescitatet i 2,23

Citatet adskiller sig fra de andre opfyldelsescitater bl.a. ved, at det, der er gået i opfyldelse, siges at være talt ved profeterne (i flertal). Man kan ikke slå ned ét sted i GT. Navnet Nazaret nævnes nemlig ikke i GT. Man skal muligvis lede efter flere steder, idet det mere er den indholdsmæssige sid af sagen end et enkeltstående vers, der tænkes på.

Nogle har ment, at nazaræer kunne forklares ud fra det hebraiske ord nasir, nasiræer (se f.eks 4 Mos 6,4 Dom 13,7), men Jesu livsførelse passer ikke til en nasiræers.

Bedst er stadigvæk den tolkning som også findes i oldkirken, om end den ikke er enerådende, at det er Es 11,1 som danner baggrund. Her er der tale om et skud (rodsrud), der skal gro frem. Teksten er også blandt jøder forstået som

en messiansk tekst. Af nærbeslægtede betegnelser kan nævnes den »spire« (hebraisk: zəmach), som flere af profeterne omtaler, og som også blev forstået som en betegnelse for Messias (f.eks. Jer 23,5; 33,15; Zak 3,8; 6,12). Hos Zakarias er det er navn, og selv om det i den danske gengivelse staves »Semak«, er det på hebraisk samme s-lyd, som på danske gives med »z« i Nazaret.

Kristus født nogle år f.Kr!

Vor tidsregning blev lavet af en irsk munk, Dionysius Exiguus, i det 6. århundrede. Hans udregning er dog behæftet med fejl. Kong Herodes' dødsår sættes nemlig almindeligvis til år 4 før vor tidsregnings begyndelse. Altså må Jesus være født senest år 4 - sandsynligvis et

par år tidligere - i forhold til vor tidsregning (jf 2, 1.15.19). Jesu fødselsår sættes ofte til år 6-7 før vor tidsregning.

Jesu nøjagtige fødselsdag ved man heller intet bestemt om. I det 4. årh. blev Jesus fødselsfest lagt på det tidspunkt, hvor romerne i forvejen havde deres solhvervsfest.

Undertiden bruges usikkerheden vedrørende Jesu fødselsår og fødselsdato og at den kristne jul er henlagt til en hedensk solhvervsfest til at sætte spørgsmålstegn ved, om Jesus overhovedet har levet. Hvad skal man sige hertil?

Efter den franske revolution blev der indført en ny tidsregning, fra den nye republik første dag, 22. september 1792. Officielt blev den afskaffet i december 1805.

Overvej: hvilke dybere bevæggrunde, der lå bag et sådant ønske om at begynde en ny tidsregning om det kan hænge sammen med, at man

ikke ønskede at relatere sit liv til Kristus

Jesus i vejen for Herodes' ambitioner

Herodes ville Jesus til livs, fordi han frygtede, at Jesus kunne blive en konkurrent til hans og hans slægts ambitioner om magt.

Overvej: spørgsmålet om, hvorvidt Guds planer og vore kan komme på kollisionskurs med hinanden, og hvordan troen på Jesus giver et nyt ambitionsniveau.

Moses og Farao - Jesus og Herodes

Faraos forsøg på at rydde barnet Moses af vejen gentages så at sige i historien om Herodes og barnet Jesus.

Overvej: dette i lyset af 2 Mos kap. 1-2.

SPØRGSMÅL 3

I hvilket vers i Matthæus kap. 2 findes udtrykket »kong Herodes dage«?

Det rigtige svar:

Indsendt af:

Navn:

Adresse:

Alle kuponer - mindst otte af tolv - indsendes samlet i en kuvert til Kristeligt Dagblad, Fanøgade 15, 2100 Kbh. Ø inden 31. 12. 1994.

KRISTELIGT DAGBLADS JULEKONKURRENCE

4

*En spændende rejse
i det bibelske univers*

JESUS I GALILÆA

TEKST: MATT. 4, 12-17

Da Jesus hørte, at Johannes var blevet sat i fængsel, drog han bort til Galilæa. Men han forlod Nazaret og kom og bosatte sig i Kapernaum ved søen, i Zebulons og Naftalis land, for at det skulle opfyldes, som er talt ved profeten Esajas, der siger:



*Ruinerne af synagogen i
Kapernaum daterer sig
tilbage til det 2. årh. e.Kr.
Den er sandsynligvis bygget
på det sted, hvor synogogen
lå også på Jesu egen tid.*

ordet i 2 Mos 20,7: »Du må ikke bruge Herren din Guds navn til løgn.« Meningen er, at man skal holde, hvad man har svoret ved Guds navn. Rabinerne forstod det senere som ikke at bruge navnet

Da Jesus hørte, at Johannes var blevet sat i fængsel, drog han bort til Galilæa. Men han forlod Nazaret og kom og bosatte sig i Kapernaum ved søen, i Zebulons og Naftalis land, for at det skulle opfyldes, som er talt ved profeten Esajas, der siger:

Zebulons land og Naftalis land,
Vejen langs Havet, Landet
på den anden side af Jordan
og Folkeslagenes Galilæa,
det folk, der sad i mørket,
har set et stort lys,
og de, der sad i dødens land og skygge,
for dem brød lyset frem.

Fra da af begyndte Jesus at prædike: »Omvend jer, for Himmeriget er kommet nær!«

AF KAI KJÆR-HANSEN

Afsnittet danner optakt til Jesu offentlige virksomhed, hvad enten man lader denne begynde i 4,12 eller først i 4,17.

Foruden at sige, at Johannes Døber er blevet fængslet, antydes det også, at som det går Døberen, forløberen for Messias, skal det gå Messias selv. Han skal til sin tid fængsles og dø.

At Jesus flytter fra sin barndomsby Nazaret til Kapernaum ved nordenden af Galilæas Sø, giver anledning til opfyldelsescitatet (v. 14-16):

Galilæa er opfyldelsens landområde
lyset skal først skinne i folkeslagenes Galilæa, men for folket, dvs. det jødiske folk fra Galilæa befaler Jesus efter opstandelsen at gøre alle folkeslag til hans disciple (28,18-20).

Jesu prædiken fortsatte, hvor Johannes Døber slap. Begge prædikede om omvendelsens nødvendighed. Himmeriget er kommet nær. Budskabet lyder ens. Personerne er forskellige.

Esajas profeti

Profeten Esajas virkede i Sydriget fra år 740 f.Kr. til efter år 700 f.Kr. Efter at have udtalt en række domsord ser Esajas frem mod frelsens tid med Davidssønnes fødsel (jf også Es 9,5-6). Jesu bosættelse i Kapernaum ser Matthæus netop som en opfyldelse af de geografiske navne, som Esajas opregner.

Ved Nordrigets fald i år 722 f.Kr. blev en del jøder herfra ført til Assyrien. Først siden - i år 586 f.Kr. og i årene herefter - blev sydrigets beboere ført i landflygtighed til Babylon. I det område, hvorfra de første blev ført i eksil, skal frelsens lys først skinne.

Med Jesus er »det store lys«, som Esajas talte om, brudt frem. Frelsestiden er nu inde.

Byen Kapernaum

Byen lå ved nordenden af Galilæas Sø, et par kilometer vest for Jordanflodens udløb. Den lå nær grænsen mellem Galilæa (Herodes Antipas' område) og Gaulanitis og

andre områder i nordøst (Filips områder). Ved grænsen lå en toldstation (9,9). Handelsvejen Via Maris løb tæt forbi Kapernaum.

En romersk garnison havde sit hovedkvarter øst for byen, hvilket udgravninger viser. De boede i bedre huse end lokalbefolkningen og havde mulighed for både varme og kolde bade.

Byens befolkningstal anslås til at have ligget på 1200-1500 på Jesu tid.

Peters hus

Ifølge Mark 1,29 kan det udledes, at Peters hus lå tæt på synagogen. Arkæologer mener, at de nu har lokaliseret det.

Den ottekantede kirke, som nu vises frem, er en rekonstruktion af en kirke fra midten af det 5. årh. Men allerede i det 1. årh. har stedet dannet ramme om en husmønstret for jødekristne.

Fra det 1. årh. har man fundet rester af beboelsesrum samt mønter og potteskår. Man mener, det er Peters hus. Et rum på 7 x 6,5 meter er blevet omdannet til gudstjenesterum. En række graffiti på murene røber dette, bl.a. påkaldelsen »Vor Herre Jesus Kristus«. I det 4. årh. blev dette rum så udvidet, hvorefter en kirke blev bygget i det 5. årh..

Peters hus og Jesu hjem

Nogle mener, at Jesus ikke har haft sit eget hus i »sin

egen by« (4,13), idet man henviser til Jesus-ordet i 8,20 om, at Menneskesønnen ikke har et sted at hvile sit hoved. Mange antager, at huset har været Peters hus.

Andre mener, at når Jesus bosatte sig i Kapernaum (4,13; jff 2,23), betyder det, at han eller hans familie havde et hus.

Ifølge Matthæus ser det ud til, at Jesus har haft et sted i Kapernaum, som har fungeret som hans opholdssted eller hjem, når han var dér (se f.eks. 9,28; 13,1.36). Det har også fungeret som en lærehus for intern belæring af disciplene.

Jesus er ifølge Matthæus Guds enestående søn med en mægtig autoritet. Han har myndighed til at fremdrage Guds oprindelige vilje. Han kritiserer også »de gamles

overlevering« (15,2), dvs. farisæernes menneskeskabte regler om, hvordan man skulle leve som jøde. Heraf drager nogle den slutning, at Jesus har kasseret hele den jødiske tradition. Men det er en overilet slutning. Det kan bl.a. vises ved at fokusere på, hvordan han som andre jøder bruger omskrivninger for Guds navn.

Guds hellige navn skrives på hebraisk med fire bogstaver: JHWH. Når man læste op af Skrifterne (=GT) brugte man en omskrivning, når man kom til navnet JHWH. Man sagde *Adonaj* i stedet for, hvilket også betyder Herre.

Mange andre omskrivninger for JHWH blev anvendt, f.eks. Himlen, Stedet, den Hellige, Tungen, Kraften mv.

Som grund til disse omskrivninger angav rabbinerne

ordet i 2 Mos 20,7: »Du må ikke bruge Herren din Guds navn til løgn.« Meningen er, at man skal holde, hvad man har svoret ved Guds navn. Rabbinerne forstod det senere som ikke at bruge navnet på en skødesløs måde, og for at hindre noget sådant forbød de folk at udtale det.

Også Jesus brugte disse almindelige omskrivninger.

Den kendteste omskrivning er Himmeriget i stedet for Guds rige. Denne omskrivning brugte rabbinerne også. Når Jesus i 21,25 spørger, om Johannes Døbers dåb var fra »himlen« eller fra mennesker, står »himlen« også som en omskrivning for Gud. Tilsvarende kalder Jesus Gud for den Almægtige (ordret: Kraften, 26,64).

Disse forhold advarer imod at tegne et billede af Jesus, hvor han gør op med al jødisk tradition.

SPØRGSMÅL 4

I hvilket kapitel hos Markus udledes det, at Peters hus lå tæt på synagogen ?

Det rigtige svar:

Indsendt af:

Navn: _____

Adresse: _____

Alle kuponer - mindst otte af tolv - indsendes samlet i en kuvert til Kristeligt Dagblad, Fanøgade 15, 2100 Kbh. Ø inden 31. 12. 1994.

*Jesus sover roligt i bådens
stævn, mens disciplene
forfærdes over stormen på
søen. Her illustreret af
nederlandsk maler i bibel fra
omkring 1465.*



KRISTELIGT DAGBLADS JULEKONKURRENCE

5

*En spændende rejse
i det bibelske univers*

STORMEN PÅ SØEN

Jesus gik om bord i en båd, og hans disciple fulgte ham. Da blev der et voldsomt uvejr på søen, så båden skjultes af bølgerne. Men han sov. Og de kom hen og vækkede ham og sagde: »Herre, frels os! vi går under!«

Men han sagde til dem: »Hvorfor er I bange, I lidettroende?« Da rejste han sig og truede ad storm og sø, og det blev helt blikstille. Men folk undrede sig og sagde: »Hvem er han, siden både storm og sø adlyder ham?«

AF KAI KJÆR-HANSEN

I evangeliets første ikke-terapeutiske under betones Jesu guddommelige magt og disciplenes lille og vaklende tro. Persongalleriet består kun af Jesus og disciplene.

Årsagen til disciplenes nødsituation er Jesus. Disciplene har jo bare gjort, hvad han befalede dem, nemlig fulgt ham. Når disciple kommer i vanskeligheder i efterfølgelsen af Jesus, er Jesus også skyld i det. Sådan er vilkårene, når man er disciple (jf v. 20).

Disciplene kommer til Jesus i deres nød. Jesus bebrejder dem, at de er bange, og kalder dem lidettroende. Den betegnelse giver Jesus kun sine nærmeste disciple, dem som tror.

Jesus åbenbarer sin magt. Hans magt over naturkræfterne svarer til den magt, som Gud - Skaberen - har.

Afsnittet slutter med et undrende spørgsmål. At disciplene kaldes »folk« eller ordret: mennesker, hænger måske sammen med, at der hermed opnås en kontrast mellem Jesu guddommelige gerning og så menneskers

undren. De har endnu ikke fundet svaret. I 14,33 er de kommet længere, når de siger til Jesus: »Sandelig, du er Guds søn.«

Stormen på søen og de første læsere

Når Matthæus skriver om stormen på søen, vil han nok ikke blot fortælle om, hvad Jesus engang gjorde. Det er der ikke megen hjælp at finde i for de første læsere. Han vil også forkynde, så det bliver til hjælp for dem i deres aktuelle situation.

Man må regne med, at man kommer i vanskeligheder for Jesu skyld; at man kan blive kritiseret for sin lille tro af Jesus; at man må råbe til ham under alle livsvilkår; at med Jesus »i båden« er der ingen grund til forfærdelse.

Jesus er nemlig Herre over alle magter. Han har som den opstandne Herre alt under kontrol. Også når menigheden synes, at han sover.

Med beretningen om stormen på søen og disciplene i nød kan senere tiders læsere identificere sig med

disciplene. Jesus er nu - som opbevarede i et specielt bygget hus efter at have gennemgået en konserveringsproces, for at den ikke skal smuldre efter at have klaret næsten 2000 år i vandet omgivet af mudder.

Kontraster

I passagen forud (8,18-22) betones omkostningerne ved efterfølgelsen. I stormen på søen betones, at Jesus er med sine disciple (jf tydingen af Immanuel = Gud-med-os, 1,23). Jesus redder sine disciples liv fra døden. Det er den ene side af sagen.

Men sagen har også en anden side. Efterfølgelsen af Jesus kan koste en discipel livet (se 10,28; 24,9).

Selv når enden ikke er så god, som da Jesus reddede sine disciple fra at gå under i bølgerne, er Jesus også Gud-med-dem i den situation; der er en opstandelse forude.

Disse kontraster svarer til den kontrast, Matthæus tegner af evangeliets hovedperson: Jesus. I første del af evangeliet er Jesus den »stærke«, i sidste del er han den »svage«, der udleveres til døden. Til sidst er han den opstandne Herre.

Disse kontraster hører med, når billedet af Jesus - og Jesu disciples vilkår i efterfølgelse af ham - skal tegnes.

»Jesus-båden«

I 1986 var vandstanden usædvanlig lav i Galilæas Sø på grund af tørke. Det betød, at søen »skrumpede ind«. To brødre, fiskere fra kibbutz Ginossar, gjorde under disse forhold et usædvanligt fund. De opdagede en stor båd, der var godt og vel 8 meter lang og knapt 2 meter bred i mudderet uden for Migda, det gamle Magdala. Den blev bragt til den nærliggende

kibbutz Ginossar, hvor den nu opbevares i et specielt bygget hus efter at have gennemgået en konserveringsproces, for at den ikke skal smuldre efter at have klaret næsten 2000 år i vandet omgivet af mudder.

Kulstof 14-prøver af træværket samt potteskår i og ved båden viser, at den er bygget engang mellem år 100 f.Kr. og 100 e.Kr. Den er større end almindelige fiskerbåde og kan rumme 12-15 personer. Den kan have været brugt både til fiskeri og transport. Den har næsten samme mål som de både, der op til midten af det 20. århundrede blev brugt til vodfiskeri på søen. Måske har man på Jesu tid kunnet leje båden til bestemte formål. Josefus, den jødiske historieskriver, fortæller, at både af betydelig størrelse blev bygget ved Galilæas Sø, og at der kort tid før Jerusalem's ødelæggelse i år 70 e.Kr. blev udkæmpet

kampe mellem jøder og romere i både på søen.

Selv om nogle nu kalder den »Jesus-båden«, er det højst usandsynligt, at det netop var den, Jesus og hans disciple brugte. Men fundet af båden minder om, at man ikke skal forestille sig Jesus og hans disciple sejle omkring på søen i små robåde.

Hovedkategorier

Det har været almindeligt at inddele Jesu undere i to hovedkategorier:

1. helbredelsesundere
 2. naturundere (f.eks. Jesu vandring på søen).
- Helbredelsesundere kan videre opdeles i tre grupper:
- 1a. helbredelser
 - 1b. dæmonuddrivelser
 - 1c. dødeopvækkelser.
- Andre vælger betegnelserne:
1. terapeutiske undere
 2. ikke-terapeutiske undere.

Disse betegnelser bruges også i denne bog. Terapeutisk betyder helbredende. Men betegnelsen »ikke-terapeutisk under« er en mere neutral betegnelse end et »naturunder«. For nogle har betegnelsen naturunder haft nogle forudsætninger, der er fremmede for teksterne, nemlig om hvad der er muligt - eller snarere ikke-muligt - i en verden der anses for styret af uomgængelige naturlove.

I beretningerne om de *terapeutiske undere* skildres Jesus og enkelte mennesker forhold til ham. De kommer til Jesus i deres nød og har tro på, at han hjælper dem, hvilket han også gør.

I beretningerne om de *ikke-terapeutiske undere* åbenbares Jesu magt, og hans forhold til disciplene skildres. Et gennemgående træk er, at disciplene kaldes eller viser sig som lidettroende.

SPØRGSMÅL 5

Kun et sted i NT omtales Jesus som Immanuel; i hvilket kapitel hos Matthæus er det?

Det rigtige svar:

Indsendt af:

Navn: _____

Adresse: _____

Alle kuponer - mindst otte af tolv - indsendes samlet i en kuvert til Kristeligt Dagblad, Fanøgade 15, 2100 Kbh. Ø inden 31. 12. 1994.



»Rejs dig, tag din seng og gå hjem« siger Jesus til den lamme. Situationen er her illustreret af Esben Hanefelt Kristensen.

KRISTELIGT DAGBLADS JULEKONKURRENCE

6

*En spændende rejse
i det bibelske univers*

HELBREDELSEN AF DEN LAMME I KAPERNAUM

TEKST: MATT. 9, 1 - 8

Og Jesus gik om bord i en båd og satte over til sin egen by. Og se, der kom nogle til ham med en lam, der lå på en seng. Da Jesus så deres tro, sagde han til den lamme: »Vær frimodig, søn, dine synder tilgives dig.« Men nogle af de skriftkloge sagde ved sig selv: »Han spotter Gud.« Jesus så, hvad de tænkte, og sagde: »Hvorfor tænker I ondt i jeres hjerte? Hvad er det letteste, at sige: Dine synder tilgives dig, eller at sige: Rejs dig og gå?«

Men for at I kan vide, at Menneskesønnen har myndighed på jorden til at tilgive synder« - da siger han til den lamme: »Rejs dig, tag din seng og gå hjem!« Og han rejste sig og gik hjem. Da folkeskarerne så det, blev de grebet af frygt og priste Gud, der havde givet mennesker en sådan myndighed.

AF KAI KJÆR-HANSEN

Ofte fremstilles Jesu modstandere som barmhjertighedsløse mennesker, der ikke kan glæde sig over, at Jesus gør godt. En sådan fremstilling yder dem næppe fuld retfærdighed.

Det anstødelige for skriftkloge af farisæisk observans er ikke, at Jesus gør syge mennesker raske, men *måden* han gør det på, og at han tilgiver på egne vegne.

Naturligvis havde farisæerne for deres eget vedkommende brug for Guds tilgivelse. De anerkendte også, at almindelige mennesker, der ganske vist ikke levede efter deres høje religiøse standard, fik tilgivelsen tilsagt af præsterne i Jerusalem. Farisæerne nægtede heller ikke, at

almindelige mennesker ville få del i den kommende verdens goder, selv om de ikke fulgte deres strenge normer.

Hvordan fik man som jøde syndstilgivelse?

Man bekendte sine synder (syndsbeholdelse)

Man gjorde bod (omvendelse)

Man holdt dem, man havde forbrudt sig imod, skadesløse ved at yde erstatning (se 3 Mos 5,21-26)

Man ofrede i templet.

Jesus chokerer de skriftkloge ved sin betingelsesløse tilgivelse.

Jesus spørger ikke efter, om manden har begået en bestemt synd, som kunne forklare hans sygdom.

Jesus kræver ikke forudgående syndsbeholdelse eller andet, som man plejede at gøre for at opnå tilgivelse.

Jesus tilgiver suverænt - på egne vegne.

Anklagen for gudsbespottelse tages op ved forhøret af Jesus i Jerusalem - og han dømmes til døden for det (26,65-66).

Overvej Jesu helbredelse og tilgivelse med de skriftkloges øjne og ud fra deres forudsætninger. Hvis f.eks. såkaldte nyreligiøse bevægelser gør »godt«, men måden, de gør det på, ikke stemmer overens med den kristne tro, reagerer vi også. En sådan sammenligning kan måske hjælpe til at forstå, hvorfor de skriftkloge reagerede, som de gjorde.

Stridssamtaler

Nogle mener, at de såkaldte stridssamtaler siger mere om situationen på det tidspunkt, da Matthæus skriver, end på Jesu tid. Efter denne forståelse har den kristne kirke været angrebet for dens tale om syndstilgivelse, og så har man - efter denne opfattelse - skabt denne stridssamtale for at legitimere sin egen praksis.

Efter traditionel opfattelse har Jesus haft en messiansk selvbevidsthed og handlet med guddommelig myndighed, hvilket har medført strid og konfrontationer med nogle jødiske grupperinger.

De væsentligste steder hos Matthæus, hvor det kommer til opgør mellem Jesus og hans modstandere i forbindelse med Jesu helbredelser, er: ved helbredelse med påpeget syndstilgivelse: 9,1-8 ved dømmesamtaler:

9,32-34; 12,22-32 ved helbredelse på en sabbat: 12,9-14.

Om Jesu kritik af dem, der ikke reagerede positivt på hans gerninger, se 13,54-58; 11,20-24.

En minimal tro - og hvad så?

Der er en ting, der er værre, end når et troende menneske siger: »Jeg kan ikke tro!« Spørgsmålet er, hvem man siger det til, og hvor man går hen, når man siger det. For alt afhængig af hvem man vender sig til, viser man, om man er troende eller vantro. Vender man sig til Jesus med sit »Jeg kan ikke tro!«, støder han jo ingen fra sig. Ens »vendthed« mod Kristus er tro. Nogle vil måske sige, at det er en meget beskeden

form for tro. Muligvis, og hvad så? Ens »bortvendthed« fra Kristus er vantro. Det er da meget værre!

Overvej disse påstande.

Hvad er lettest?

Man kan føre historien lidt videre og spørge: Hvad er lettest: at bede Gud om tilgivelse? eller at bede mennesker om tilgivelse?

Overvej dette i lyset af, at kristne undertiden synes at have lettere ved at bede Gud om tilgivelse end at bede en medkristen om tilgivelse, hvilket skaber forkrøblethed og en dårlig atmosfære i Guds menighed, som består af tilgivne syndere.

Overvej også hvad synd mod Gud og synd mod medmennesker er - bibelsk forstået.

Tro er at komme til Jesus

Beretningen om den lamme giver et glimrende eksempel på, hvad tro er. Det er at komme til Jesus.

Har man meget synd at bekende, bekender man den.

Har man lidt synd at bekende, bekender man den.

Har man ingen synd at bekende, men kommer til Jesus i sin nød, er det også tro.

Skulle man først præstere et vist kvantum synd og syndserkendelse, før man må komme, er det jo ikke rigtigt, at man må komme til Jesus, lige som man er.

Han skal nok sørge for, at der bliver talt om synd.

SPØRGSMÅL 6

I hvilket kapitel hos Matthæus tales der om, at folk i Jesu hjemby Nazaret blev forarget på ham?

Det rigtige svar:

Indsendt af:

Navn:

Adresse:

Alle kuponer - mindst otte af tolv - indsendes samlet i en kuvert til Kristeligt Dagblad, Fanøgade 15, 2100 Kbh. Ø inden 31. 12. 1994.

Det er temmelig sikkert, at Jesus ikke har båret en kippa. Det er først blevet en almindelig skik, at jødiske drenge og mænd bærer kippa, i tiden mellem det 3. og det 5. årh. e.Kr.



KRISTELIGT DAGBLADS JULEKONKURRENCE

7

*En spændende rejse
i det bibelske univers*

JESU MAGT OVER SYGDOM OG DØD

TEKST: MATT. 9, 20-22

Men se, en kvinde, der i tolv år havde lidt af blødninger, nærmede sig Jesus bagfra og rørte ved kvasten på hans kappe. For hun sagde ved sig selv: »Bare jeg rører ved hans kappe, bliver jeg frelst.« Jesus vendte sig om, så hende og sagde: »Vær frimodig, datter, din tro har frelst dig.« Og fra det øjeblik var kvinden frelst.

AF KAI KJÆR-HANSEN

De to undere, helbredelsen af synagogeforstanderens datter og af kvinden med blødninger (v. 18-26), viser Jesu magt over sygdom og død samtidig med, at to jøders tro er i fokus. Rituel urenhed er ingen hindring for at komme til Jesus, og døden møder sin overmand i Jesus.

Kvinden med blødninger.

Kvinden gør alt det forkerte bortset fra ét punkt: hun kommer til Jesus. Det er tro. Blødningerne gør hende selv uren, og hun påfører andre urenhed ved berøring, derfor

1. burde hun ikke befinde sig i en skare 2. burde hun ikke bevidst røre andre 3. burde hun da slet ikke røre ved kvasten på Jesu kappe, den kvast, der minder en jøde om at overholde lovens bud, som netop siger, at berøring med en uren gør én selv uren.

Kvinden er klar over alt dette. Derfor kommer hun »bagfra«. Har hun haft mere

eller mindre magiske forestillinger om kraftoverførsel ved berøring, hindrer det ikke Jesus i at hjælpe hende. Hvor lidt forståelse hun end havde om betydningen af Jesu egentlige gerning, er bare det *at komme* til Jesus udtryk for tro.

Blødninger og urenhed

Hvad enten kvinden havde uregelmæssige menstruationsblødninger eller hæmori-der, var hun rituelt uren. Om varigheden af denne urenhed, om renselsen herfor og andre forordninger i denne forbindelse, se 3 Mos 15,19-33; 12,2; 18,19. En sådan kvinde kunne ikke komme ind på tempelområdet i Jerusalem, men det påvirkede ikke hendes dagligliv, hvis hun f.eks. boede i Galilæa. På en del punkter var en sådan kvindes dagligdag dog påvirket af hendes urenhed, idet hun gjorde andre personer og ting,

hun rørte ved, urene. Blev en anden person uren, varede det til aften, og efter et rituelt bad var vedkommende igen ren. Det ser ud til, at kvinder, der ikke kunne ofre i templet, fordi de boede andetsteds, har taget et rituelt bad efter deres menstruationsdage, selv om der ikke står noget om det i GT.

Kvaster og bederemme på Jesu tid

At Jesu kappe har haft kvaster i hjørnerne (9,20) viser, at han på dette punkt har gået klædt som andre jødiske mænd. Forordningen herom går tilbage til 4 Mos 15,38-41. Kvasterne skulle tjene til en påmindelse om alle Herrens befalinger - og at man skulle følge dem.

Kvaster

At Jesus som andre jøder bar kvaster på sin kappe, er der positive vidnesbyrd om i NT. I 23,5 udtales der - naturligtvis - ikke kritik mod at bære kvaster, men mod at gøre dem »lange«, så alle kunne se dem.

Bederemme

Om Jesus bar bederemme med de to bedekapsler af læder, siges ikke direkte i NT, men det kan vel tænkes. De nævnes ikke i GT. Men ud fra forordningen i 5.Mos 6,8 var det blevet almindeligt at bære

sådanne. Det hørte med til dagliglivet for en mand. Kun når han arbejdede eller skulle ind på et rituelt urent sted, blev de taget af. De blev ikke brugt på sabbatten. Mange sådanne kapsler er fundet ved arkæologiske udgravninger. Kritikken i 23,5 retter sig mod at gøre bederemmen »brede«; måske tænkes der på at bære større bedekapsler end sædvanligt.

Der var to bedekapsler, den ene skulle bæres på panden - tæt ved hjernen, den anden på venstre arm - tæt ved hjertet. I kapslerne var der ofte indlagt fire skriftsteder (2 Mos 13,1-10.11-16. 5 Mos 6,4-9; 11,13-21). I kapslen på armen var det ét rum, hvor alle fire skriftord almindeligvis var

indlagt. I kapslen på panden var en af de fire tekster indlagt. I nogle kapsler, som er fundet, findes de ti bud indlagt (5 Mos 5,1-21).

Pandekapslen kunne være meget lille. En, der er fundet i Qumran, er kun 13 x 20 mm.

Bar Jesus kippa på hovedet?

I dag bærer religiøse jøder kippa eller kalot. Det har de ikke altid gjort. Det er temmelig sikkert, at Jesus ikke har båret en kippa. Denne skik blev først påbegyndt af jøderne i Babylon i tiden mellem det 3. og 5. årh. e.Kr. Titusbuen i Rom, som skildrer de jødiske fanger efter Jerusalems fald i år 70 e.Kr., viser

dem alle barhovedede. Fre-skømalierne fra omkring år 250 e.Kr. fra synagogen i Duro-Europos i Syrien viser også alle jøder uden hovedbeklædning - med undtagelse af præsten Aron. I GT såvel som på Jesu tid bar præsterne en turban-lignende hovedbeklædning (2 Mos 28,4.40), mens præsternes slægt bar huer (2 Mos 28,40. 3 Mos 8,13).

SPØRGSMÅL 7

I hvilket kapitel hos Matthæus omtales »lange kvaster«?

Det rigtige svar:

Indsendt af:

Navn: _____

Adresse: _____

Alle kuponer - mindst otte af tolv - indsendes samlet i en kuvert til Kristeligt Dagblad, Fanøgade 15, 2100 Kbh. Ø inden 31. 12. 1994.

*Galilæas Sø var på Jesu tid
og er fortsat meget rig på
fisk. Ved søens bredder
fortalte Jesus en række af
sine lignelser
(Foto: Kai Kjær-Hansen)*



KRISTELIGT DAGBLADS JULEKONKURRENCE

8

*En spændende rejse
i det bibelske univers*

JESUS I NAZARET

Da Jesus var færdig med at fortælle disse lignelser, gik han bort derfra. Og han kom til sin hjemby og underviste dem i deres synagoge, så de blev såået af forundring og spurgte: »Hvorfra har han denne visdom og kraften til at gøre mægtige gerninger? Er det ikke tømmerens søn? Hedder hans mor ikke Maria og hans brødre Jakob og Josef og Simon og Judas? Bor alle hans søstre ikke her hos os? Hvor har han så alt dette fra?« Og de blev forarget på ham. Men Jesus sagde til dem: »En profet er ikke miskendt undtagen i sin hjemby og i sit hus.« Og han gjorde ikke mange mægtige gerninger dér på grund af deres vantro.

Jesu mor

At Maria skulle være mor til andre end Jesus, volder ikke problemer i protestantisk teologi. Derimod har den katolske kirke bevaret tanken om Marias fortsatte seksuelle afholdenhed. I givet fald har hun givet et løfte herom, som Josef har respekteret. Mens man tidligere var tilbøjelig til at hævde, at noget sådant var ujdisk, viser tekster fra menigheden i Qumran, at es-sæerne dér kendte til sådanne tilfælde. Positive vidnesbyrd fra NT om, at dette skulle have været tilfældet med Maria, er dog svære at finde.

Maria omtales hos Matthæus i kap 1-2 og i 12,46; 13,55; 27,56.

Jesu adoptivfar

I 13,55 kaldes Jesus for »tømmerens søn«. Det græske ord, der bruges om Josefs håndværk, gør det ikke muligt at bestemme med sikkerhed, om han arbejdede med sten eller træ. Men han var håndværker. I Mark 6,3 betegnes Jesus selv som »tømmeren«.

En historie fra Talmud trækkes undertiden frem i denne forbindelse: En mand kommer til en by og er på ud-kig efter en person, der kan løse et problem for ham. Da der ikke findes nogen rabbiner, som han først spørger efter, siger han: »Er der en tømmerer blandt jer, en tømmerers søn, som kan give mig et svar?« Nogle finder heri en antydning om, at en tømmer i en lille landsby som Nazaret kunne være den person, der bar bedst inde i loven.

Undertiden knytter man så

dette sammen med, at Josef i 1,19 beskrives som »rettsindig«. Ordret står der »retfærdig«, hvilket så tages om en, der trofast overholder loven. Det er en interessant iagttagelse, men intet sikkert kan dog udledes om Josef heraf.

Samme usikkerhedsmomenter findes, når man skal sige noget om Josefs ægteskabelige forhold og Jesu søskende. De fleste antager, at Josef er død på et tidligt tidspunkt, og før episoden i Nazaret i 13,53-58 hr fundet sted. Nogle mener, at Josef er blevet gift med Maria, efter at hans første kone er død.

Josef omtales hos Matthæus i kap 1 og 2 og eller ikke - med undtagelse af hentydningen til ham i 13,55.

Jesu søskende

Der gives almindeligvis tre svar på, hvem Jesu søskende

var (se også note til 1,25):

1. Jesu fætre og kusiner, idet også andre end ens »kødelige« søskende kunne betegnes som brødre og søstre

2. Josefs børn af et tidligere ægteskab

3. Josef og Marias børn. Om søstrene ved man intet andet end det, der siges i 13,56 (jf 12,50). Måske var de gift, hvilket kunne forklare, at de stadig bor i Nazaret.

De fire brødre bærer alle patriark-navne (Judas=Juda). Jakob er den mest kendte. Han blev senere en af de bærende kræfter i urmenigheden i Jerusalem. Han led martyrdøden i år 62 e.Kr. Han blev kaldt Jakob den Retfærdige. Nogle sætter dette tilnavn i forbindelse med beskrivelsen af hans far, Josef, i Matt 1,19.

Overvej Jesu families stilling til Jesus og inddrag f.eks. Mark 3,21 og Joh 7,3-9.

Undertiden ligger det i baghovedet: Bare vi havde set Jesu undergerninger og hørt ham tale. Så ville det ikke være nogen sag at tro. Forkastelsen i Nazaret siger noget andet.

Overvej de vanskeligheder, som indbyggerne i Nazaret havde, eftersom de kendte Jesus fra barnsben og op til omkring 30-års alderen - en periode, hvor Jesus har levet iblandt dem hvad tro er, og hvordan den kom; inddrag f.eks. Hebr 11,1 og Rom 10,14-17.

Retoriske spørgsmål

Folk i Nazaret stiller flere retoriske spørgsmål. De har selv svaret.

Overvej hvordan folk undertiden stiller retoriske spørgsmål om Kristus og kristendom - men egentlig ikke ønsker svar.

AF KAJ KJÆR-HANSEN

»En profet er ikke miskendt undtagen i sin hjemby og i sit hus.« Jesus-ordet siger intet afgørende om, at han selv bringer sig som profet. Han bruger et ordsprog, som med små variationer givetvis har været almindeligt kendt i det miljø.

Selv om Jesus på visse punkter ligner en profet, når han forkynder, og også deler den skæbne, som blev nogle profeter til del (jf 23,29-37), er profet-kategorien ikke en fyldestgørende beskrivelse af hans person og gerning.

Jesus anså Johannes Døber for mere end en profet (11,7-9).

Folk betragtede Jesus som profet (16,13-14; 21,11.46; jf 26,68).

Overvej hvordan man i daglig tale bruger Jesus-ordet i v. 57 (med små variationer).

Jesu barndomshjem

Arkæologer mener, at de har lokaliseret Josefs hus i Nazaret. Fra slutningen af det 2.

årh. er der efterretninger om, at der har levet jødekristne i Nazaret, blandt disse også folk, der hævdede, at de var Jesus slægtninge.

Uanset om det nu er Josefs hus eller ej, giver udgravningerne et indtryk af de omgivelser, Jesus som barn har leget i. Foruden et lille hus med terrasse og en grotte, der muligvis har været benyttet som opmagasineringsrum, har der bl.a. været silo til korn, cisterne til vandforsyningen, olivenperse, samt bassin til ritualbad.

Det er i sådanne omgivelser, Jesus har leget som barn og færdedes som ung. Som jøde har han taget de foreskrevne rituelle bade.

Jesus og hans familie

Hvem der tilhører Jesu sande familie, er gjort klart i 12,46-50. Ifølge Matthæus er Gud Jesu egentlige fader (1,18-25).

Om Jesu familie i almindelig forstand kan følgende nævnes:

SPØRGSMÅL 8

Jesus betragter Johannes Døber for »mere end en profet«. I hvilket kapitel hos Matthæus står det?

Det rigtige svar:

Indsendt af:

Navn:

Adresse:

Alle kuponer - mindst otte af tolv - indsendes samlet i en kuvert til Kristeligt

*I kvindens ord om, at de små
hunde æder de smuler, som
falder fra deres herres bord,
udtrykker hun en tillid til, at
Gud er ødsel, og brødføder
os alle.*

(Tegning: Annette Carlsen).



KRISTELIGT DAGBLADS JULEKONKURRENCE

9

*En spændende rejse
i det bibelske univers*

DEN KANA'ANÆISKE KVINDE

Jesus gik bort defra og drog til områderne ved Tyros og Sidon. Og se, en kana'anæisk kvinde kom fra den samme egne og råbte: »Forbarm dig over mig, Herre, Davids søn! Min datter plages slemt af en dæmon.«

Men han svarede hende ikke et ord. Og hans disciple kom hen og bad ham: »Send hende væk! Hun råber efter os.« Han svarede: »Jeg er ikke sendt til andre end til de fortabte får af Israels hus.« Men hun kom og kastede sig ned for ham og bad: »Herre, hjælp mig!« Han sagde: »Det er ikke rigtigt at tage børnenes brød og give det til de små hunde.« Men hun svarede: »Jo, Herre, for de små hunde æder da af de smuler, som falder fra deres Herres bord.« Da sagde Jesus til hende: »Kvinde, din tro er stor. Det skal ske dig, som du vil.« Og i samme øjeblik blev hendes datter rask.

AF KAI KJÆR-HANSEN

I de to billedord figurerer børn og små hunde, brød og brødsmuler. Billedet er hentet fra en familie, som sidder omkring bordet, og hvor husets kæledyr ligger under sin herres bord.

At der med børnene er tænkt på Israels folk og med de små hunde er tænkt på hedningerne, er klart. Pointen synes dog ikke, så meget at være en nedladende udtalelse om hedninger som »hunde« i forhold til børnene og børnenes far: de små hunde får også mad, smulerne, der bliver tilbage efter måltidet.

Kvinden anerkender, at Israel er børnene. Men en lille hund har også et forhold til sin »familie«. Det er, som om kvinden siger: Jeg ved, at Gud er Israels fader. Men Gud har også skabt os andre. Og brødføder os alle.

Uden at fratage Israels folk den første, de har på frel-

sen, og uden at komme på kollisionskurs med frelseshistorien når kvinden frem til denne erkendelse.

Nogle ser i kvindens ord et udtryk for, at kvinden sejrer over Jesus, fanger ham i hans egne ord. Andre mener, at Jesus ved sin måde at handle og tale på vil undervise kvinden, så hun kommer til at drage de rigtige slutninger.

Under alle omstændigheder er hendes ord udtryk for tro. For de første læsere af evangeliet er det fortid, at jøden Jesus ikke svarer mennesker af hedensk herkomst et ord. Jesus har, når dette læses, placeret hedninger sammen med jøder ved Herrens bord, nadveren. Engang skal den kana'anæiske kvinde sidde til bords med Abraham, Isak og Jakob (8,11).

Stadigvæk gælder det, at Jesu hjælp til den kana'anæiske kvinde er en undtagelse, der bekræfter reglen om, at hans jordiske

virksomhed gjaldt Israel - men som sådan havde den konsekvenser for hedningeverdenen senere.

Overvej Israels privilegium i frelseshistorien og at hedningerne, der kommer til tro, får del i de løfter, der er givet Israel. Overvej det f.eks. i lyset af Rom 11,11-36.

Hunde

Jøder havde almindeligvis ikke hunde som kæledyr, men dog som vagthunde og hyrdhund (Job 30,1). Man kendte til omstrejfende hunde (f.eks. 1 Kong 14,11; 21,19-24), og hunde bruges billedligt om mennesker, man har foragt for (f.eks. 1 Sam 17,43. 2 Sam 9,8; 16,9. Sl 22,17). Hos rabbinerne kan man finde eksempler på, at de omtaler hedninger på en foragtelig måde som hunde, sådan som Paulus også gør med sine modstandere (Fil 3,2).

I Jesu billedord udtales der ingen kritik af, at en familie af hedensk herkomst har hunde omkring sig. Det er mest naturligt at forstå det græske ord om kæledyr, selv om det ikke gøre nogen større forskel, om det skulle være en vagthund.

Israel og hedningerne og Jesus

Fra første sætning i evangeliet har Matthæus gjort det klart, at jøden Jesus også har betydning for hedninger, dvs. ikke-jøder (jf 1,1). Dette ændrer dog intet ved, at Jesus primært virkede *iblandt jøder* og hedningerne var en *sig*

benytte sig af almindelige negativt ladede vendinger om hedninger for at pointere en sag (se f.eks. 5,47; 6,7.32; 18,17). Han forbyder sine disciple at gå med budskab om ham til hedningerne (10,5). Ikke blot jøder, men også hedninger, skal senere være disciplene fjendtligt stemt (10,18), lige såvel som Jesus selv skal overgives til hedninger (20,19).

Først efter opstandelsen lyder den klare befaling til de jødiske disciple om at gøre alle folkeslag til hans disciple (28,18-20). På det tidspunkt, Matthæus skriver sit evangelium, er Jesu forbud mod at gå til hedningerne fortid.

Til trods for Jesu stærke ord imod de religiøse ledere i Israel (se kap. 23) fortsatte Jesu disciple, hvor han havde sluppet. De fortsatte med at prædike evangeliet til Israel. Det kan man læse om i Apostlenes Gerninger. Samti-

dig blev evangeliet forkyndt for hedninger. Det kan man læse om i samme bog. Mange praktiske problemer rejste sig i den forbindelse, f.eks. spørgsmålet om, hvorvidt hedninger, der kom til at tro på Jesus, skulle leve på jødisk vis. Først efter mange overvejelser nåede man frem til, at de ikke skulle det. Det kan man læse om i ApG kap. 15.

Jesus svarede hende ikke et ord

At møde et menneske i nød med tavshed er noget af det mest ubarmhjertige, man kan tænke sig. At møde en kvinde af hedensk herkomst med ord om, at ens sendelse kun gælder ens eget folk, det jødiske, forekommer ikke mindre ubarmhjertigt.

Overvej Jesu tavshed som en frelseshistorisk tavshed som en pædagogisk tavshed for at få kvinden til at tænke.

Overvej spørgsmålet om Guds Tavshed i dag i lyset af påstanden: Gud taler til os igennem sit ord.

Evangeliet for hedninger og jøder

I dag vender nogle tingene på hovedet og hævder, at evangeliet kun har noget at sige hedninger, mens jøder, der tror på Gud, ikke har brug for det for at blive frelst.

Overvej dette i lyset af følgende påstand: Hvis det evangelium, som først lød til Israel, ikke længere gælder Israel, gælder det heller ikke os - for alt det gode, evangeliet om Jesus giver os del i, blev først tilsagt jøder.



SPØRGSMÅL 9

I hvilket kapitel i Filipperbrevet omtaler Paulus sine modstandere som »hunde«?

Det rigtige svar: _____

Indsendt af: _____

Navn: _____

Adresse: _____

Alle kuponer - mindst otte af tolv - indsendes samlet i en kuvert til Kristeligt Dagblad, Fanøgade 15, 2100 Kbh. Ø inden 31. 12. 1994.

*Da Jesus for sidste gang
begiver sig op til Jerusalem,
forudsiger han sin
smertefulde lidelse og død
(Foto: Kai Kjær-Hansen)*



KRISTELIGT DAGBLADS
JULEKONKURRENCE

10

*En spændende rejse
i det bibelske univers*

JESUS FORUDSIGER SIN LIDELSE

Da Jesus gik op til Jerusalem, tog han undervejs de tolv disciple til side og sagde til dem: »Se, vi går op til Jerusalem, og Menneskesønnen skal overgives til ypperstepræsterne og de skriftkloge, og de skal dømme ham til døden og overgive ham til hedningerne, og han skal blive hånet, pisket og korsfæstet, og på den tredje dag skal han opstå.«

En korsfæstet mand fra Givat ha-Mivtar

Lidt nord for Jerusalem, i Givat ha-Mivtar, blev et skelet af en korsfæstet mand fundet i 1968. Naglen, der var hamret ind i venstre hæl, var stadig forbundet med hælen. Naglen havde bøjet sig, da den gik ind i pælen.

Forskellige undersøgelser, deriblandt medicinske, har ført nogle til den antagelse, at manden har været omkring 26 år og 167 cm høj og er blevet korsfæstet af romerne. Korset var af oliventræ. Man har brugt små træstykker af pistacie- eller akacietræ som en slags skiver på naglerne for at forhindre kødet på underarmene i at glide ud over naglerne.

En rekonstruktion af, hvordan en korsfæstelse foregik, ser således ud:

Den dømte har efter at være blevet pisket båret tværbjælken ud til henrettelsesstedet.

Liggende på jorden er naglerne hamret igennem mandens underarme og ind i tværbjælken, som derefter er fastgjort på den lodrette pæl.

Derefter er en nagle hamret igennem hans hæle; hans bagdel har støttet på en lille træklods, der har været hamret eller bundet til pælen.

Kroppens vægt, som nu har hvilket på armene, har måske bevirket, at underarmene er blevet sønderrevet op til håndledene.

Døden er indtrådt ved en langsom og pinefuld kvælning.

Overvej det forhold, at der

ikke skal stilles et konkurrenceforhold op mellem hvor meget og hvor længe andre korsfæstede har lidt i forhold til Jesus. Det afgørende er, hvilken betydning Jesu lidelse og død har for andre.

Korset - et dragende symbol

For kristne er korset et dragende symbol. Det vidner om Guds kærlighed. Egentlig var det et symbol på forbandelse (Gal 3,13).

Overvej hvilke forskellige sider af Jesu død, der kommer frem ved forskellige typer af kors (krucifiks, tomt kors mv.).

For Paulus er Kristi kors både udtryk for Guds dårskab og Guds visdom (1 Kor 1,18-31).

Overvej meningen med det

Korset - et frastødende symbol

For jøder er korset blevet et modbydeligt symbol. Det vidner om kirkens had mod og undertrykkelse af det jødiske folk. Når de ser et kors, oplever de det på samme måde, som når vi andre ser et hagekors.

De fleste messianske jøder (Jesus-troende jøder) i dag benytter heller ikke korset som symbol i deres menighedslokaler. Den kristne kirkes historie mod det jødiske folk har belastet dette symbol.

Paulus taler om, at mange lever som fjender af Kristi kors (Fil 3,18).

Overvej dette i lyset af følgende påstande:

1. Man kan leve som fjende af Kristi kors, fordi man har mødt Kristus og gjort op med sig selv, at man ikke vil tjene

en korsfæstet Herre.

2. Man kan leve som fjende af Kristi kors, fordi man har mødt kristne, som taler meget om kærlighed, men udstråler det modsatte gennem deres liv.

Kors og matematisk plustegn

At det matematiske plustegn danner et kors, er der næppe mange der tænker nærmere over. I Israel og på ivrit - moderne hebraisk - danner det matematiske plustegn imidlertid ikke altid et kors. Det vidner om, hvor meget ondt man som jøde finder i det kristne kors.

Overvej hvad andre ser i Kristi kors, hvis vi som korsets folk lever på tværs af korsets budskab.

AF KAI KJÆR-HANSEN

Som de to første er også den tredje lidelsesforudsigelse rettet til disciplene og er intern disciplinbelæring. Den sidste er den mest udførlige af de tre (sml. 16,21; 17,23). For første gang omtales måden, Jesus skal henrettes på, som korsfæstelse.

Jesus, hvem alt er overgivet af Faderen (11,27), skal overgives af Faderen til jødernes religiøse ledere, som derefter overgiver ham til romerne.

En direkte reaktion fra disciplen side angives ikke, som det skete ved de to første lidelsesforudsigelser. Dog danner det efterfølgende afsnit en slags reaktion på indholdet af Jesu lidelsesforudsigelse: disciplene har endnu ikke forstået, at lidelse er tjeneste, og at tjeneste er det største i Himmeriget.

Korsfæstelse og kors

Perserne havde opfundet den barbariske henrettelsesmåde. Grækerne brugte den, således

Alexander den Store. Romerne fulgte i deres spor. Almindeligvis var det ikke-romerske borgere - og især slaver - der fik denne straf for grove forbrydelser og oprør. Dog findes der enkelte eksempler på, at også romerske borgere blev korsfæstet for højforræderi. I de områder, som var besat af romerne, blev korsfæstelse ofte taget i anvendelse mod politiske oprørere.

en romerske statholder i Syrien, Quintilius Varus (år 6-4 f.Kr.) lod f.eks. 2000 rebelske jøder korsfæste omkring Jerusalem. Tidligere havde Alexander Jannæus (år 103-76 f.Kr.) ladet 800 farisæere korsfæste, et tegn på at en jødisk hersker kunne tage denne »hedenske« henrettelsesmåde i anvendelse over for med-jøder. Det er uvist, om Herodes den Store (år 37-4 f.Kr.) har anvendt denne form for dødsstraf. Josefus rapporterer ikke om det.

Under og efter den jødiske opstand mod romerne i år 66-70 e.Kr. blev tusindvis af jøder henrettet ved korsfæstelse.

SPØRGSMÅL 10

I hvilket kapitel hos Matthæus findes den såkaldt første lidelsesforudsigelse?

Det rigtige svar:

Indsendt af:

Navn: _____

Adresse: _____

Alle kuponer - mindst otte af tolv - indsendes samlet i en kuvert til Kristeligt Dagblad, Fanøgade 15, 2100 Kbh. Ø inden 31. 12. 1994.

*Med Jesu ord om det
dobbelte kærlighedsbud
understreges det, at hele
loven - Torah'en - hviler på
disse bud; at intet af det
Skriften påbyder, kan udføres
i sandhed, hvis
disse bud negligeres.
(Foto: Leif Tuxen)*



KRISTELIGT DAGBLADS
JULEKONKURRENCE

11

*En spændende rejse
i det bibelske univers*

DET STØRSTE BUD I LOVEN

Da farisæerne hørte, at Jesus havde lukket munden på saddukæerne, samlede de, og en af dem, en lovkyndig, spurgte ham for at sætte ham på prøve: »Mester, hvad er det største bud i loven?« Han sagde til ham: »Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind. Det er det største og det første bud. Men der er et andet, som står lige med det: Du skal elske din næste som dig selv. På de to bud hviler hele loven og profeterne.«

AF KAI KJÆR-HANSEN

I afsnittet sammenfatter Jesus loven i det dobbelte kærlighedsbud: kærlighed til Gud og kærlighed til næsten.

Den lovkyndiges spørgsmål. Spørgsmålet, som den lovkyndige farisæer bringer frem, er, om man kan sætte loven på en formel. Samtidig vil den lovkyndige sætte Jesus på prøve. Hvis Jesus svarede med at fremhæve et enkelt bud, kunne man anklage ham for manglende respekt for *hele* loven. Hvis han sagde, at alle bud principielt var lige, ville det ramme hans egen lære.

Jesu svar. Jesus sammenknytter to skriftord. Det første er hentet fra det, man kalder Israels trosbekendelse (5 Mos 6,5). Det andet fra 3 Mos 19,18. Mens begrebet »næste« i 3 Mos 19,18 drejer sig om med-israelitter og fremmede, der levede blandt Israels folk, er det i NT udvidet til at gælde ethvert menneske. Men det dobbelte kærlighedsbud understreges,

at man skal elske Gud helt, ikke delt elske sin næste som sig selv.

At hele loven »hviler« (ordret: »hænger«) på disse bud, betyder velsagtens, at intet af det, Skriften påbyder, kan udføres i sandhed, dersom disse bud negligeres. Andre bud må tolkes i lyset af disse grundlæggende bud. Derimod er der ikke tale om, at kærligheden stilles i modsætning til loven.

Stort og småt blandt rabbinerne (v. 36)

Blandt rabbinerne blev det diskutert, om man kunne finde en overordnet norm, der kunne sammenfatte hele loven. Desuden talte man om »tung« og »lette« bud (jf 23,23). Med dette tænkte man ikke bare på, om budene var vanskelige eller lette at overholde, men også på, om de var mere eller mindre vigtige. Meningerne herom var delte.

Berømt er historien om rabbi Hillel, som virkede i

tiden omkring Jesu fødsel. Da en hedning, som ønskede at blive proselyt (se 23,15), spurgte ham, om han kunne lære ham hele loven, mens han stod på ét ben, svarede rabbi Hillel: »Det, som du hader, skal du ikke gøre mod din næste. Det er loven; alt det andet er kommentar.«

Nogle mener, at der skal lægges afgørende vægt på, at Jesus udtaler sig i positive vendinger, Hillel i negative.

Forskellen skal dog næppe overbetones, selv om Jesu måde at sige tingene på er stærkere. Opfordringen gælder både at undlade det onde og gøre det gode. Ved verdensdommen er der nogle, der skal fordømmes på grund af det, de *ikke* har gjort (se 25,31-46).

Bestræbelserne på at give sammenfattende formuleringer af budene er der senere skriftlige eksempler på. I forskellige skriftord fra GT fandt rabbinerne sådanne sammenfatninger:

Es 33,15: 6 stk, Mika 6,8: 3 stk, Es 56,1: 2 stk, Am 5,4: 1 stk,

Overvej disse sammenfatninger i lyset af Jesu dobbelte kærlighedsbud.

Fra 613 til 614 bud

I jødedommen tales der almindeligvis om 613 bud. 248 af dem er bud om, hvad man skal gøre; 365 er forbud, dvs. gælder det, man *ikke* må gøre. Efter Holocaust har nogle jødiske teologer tilføjet et bud nr. 614: Du skal overleve!

Overvej hvad jødiske

teologer vil fremhæve med bud nr. 614 i lyset af alle de ugerninger, der også er begået mod det jødiske folk i såkaldt kristne lande.

Det dobbelte kærlighedsbud

Den udelte kærlighed til Gud og ens næste er sammenknyttet i det såkaldte dobbelte kærlighedsbud. Det ene er uløseligt forbundet med det andet. Begge bud gælder livet her og nu. Og i det første bud - kærligheden til Gud - er ens næste også inkluderet. Det betyder ikke, at der ikke er plads for gudsdyrkelse med bøn og lovprisning af Gud. Både i GT og i NT er noget sådant forudsat. Men gudsdyrkelse kan ikke bruges som undskyldning for manglende omsorg for verden omkring

os. Alle mennesker er skabt i Guds billede, som vi selv er det (1 Mos 1,26). Gud er livets Gud og alle menneskers skaber og fordrer af sine børn, at de er med til at give alle et menneskeværdigt liv.

Overvej nogles påstand: Alt for mange kristne identificerer gudsdyrkelse med at gå i kirke og lader mennesker og verden i stikken. Andres påstand: Alt for mange kristne identificerer næstekærlighed med gudsdyrkelse og lader Gud og kirken i stikken, og overvej, hvad det vil sige at elske Gud og elske ens næste - ens »næste« er også ens fjender (5,44)!

Elsk - som du elsker dig selv

Blandt kristne teologer er der delte meninger om, hvorvidt

det - kristeligt set - er berettiget at tale om selvkærlighed. Det er naturligvis et interessant spørgsmål. Men i ordet fra 3 Mos 19,18, som Jesus citerer, skal man næppe forventes at finde svaret. Hovedpointen ligger i første del af sætningen: Elsk din næste! I sammenligningen »som dig selv« gås der ud fra den almindelige erfaring, at mennesker står sig selv nærmest.

Uanset spørgsmålet om berettiget selvkærlighed eller ej, lider en del mennesker i dag under mindreværdsfølelse og manglende selvaccept. Blandt kristne findes også undertiden en forkvaklet holdning til én selv. Kan det skyldes en fejltagtig forkyndelse af, hvad synd er?

Overvej hvordan man kan komme en manglende selvaccept til livs.

SPØRGSMÅL 11

Israels såkaldte Trosbekendelse findes i 5. Mos. I hvilket kapitel?

Det rigtige svar:

Indsendt af:

Navn: _____

Adresse: _____

Alle kuponer - mindst otte af tolv - indsendes samlet i en kuvert til Kristeligt Dagblad, Fanøgade 15, 2100 Kbh. Ø inden 31. 12. 1994.

Svar og vindere i julekonkurrence

Overvældende interesse for at deltage i den spændende rejse i det b

Rigtig mange læsere har fulgt opfordringen til at gætte med i Kristeligt Dagblads julekonkurrence, der blev bragt i avisen den 9.-22. december.

Konkurrencen var udarbejdet af dr. teol. Kai Kjær-Hansen, hvis studieudgave til Matthæus-evangeliet blev udgivet af Det danske Bibelselskab i efteråret. Kai Kjær-Hansens meget roste bog udgør sammen med en række af de dyreste bibel-udgaver præmierne i julekonkurrencen.

Nedenfor bringes de 12 spørgsmål og svar, samt en liste over de heldige vindere. Til lykke - og tak til alle, som deltog!

12 rigtige svar

Spørgsmål 1:

I hvilket kapitel i Lukasevangeliet findes Jesu slægtsbog?

Svar: Lukas kapitel 3.

Spørgsmål 2:

Barabbas - røveren, der blev frigivet i stedet for Jesus - hedder i den nye bibeloversættelse Jesus Barabbas. I hvilket kapitel hos Matthæus siges det?

Svar: Matthæus kapitel 27.

Spørgsmål 3:

I hvilket vers i Matthæus kapitel 2 findes udtrykket »kong Herodes' dage«?

Svar: Vers 1.

Spørgsmål 4:

I hvilket kapitel hos Markus udledes det, at Peters hus lå tæt på synagogen?

Svar: Markus kapitel 1.

Spørgsmål 5:

Kun eet sted i Det nye Testamente omtales Jesus som Immanuel; i hvilket kapitel hos Matthæus er det?

Svar: Matthæus kapitel 1.

Spørgsmål 6:

I hvilket kapitel hos Matthæus tales der om, at folk i Jesu hjemby Nazaret blev forarget på ham?

Svar: Matthæus kapitel 13.

Spørgsmål 7:

I hvilket kapitel hos Matthæus omtales »lange kvaster«?

Svar: Matthæus kapitel 23.

Spørgsmål 8:

Jesus betragter Johannes Døber for »mere end en profet«. I hvilket kapitel hos Matthæus står det?

Svar: Matthæus kapitel 11.

Spørgsmål 9:

I hvilket kapitel i Filipperbrevet omtaler Paulus sine modstandere som »hunde«?

Svar: Filipperbrevet kapitel 3.



Knap to tusind læsere indsendte løsningsforslag i Kristeligt Dagblads julekonkurrence. Her er to af avisen medarbejdere, Pia Olsen og Stig Jensen, i gang med at trække vinderne. (Foto: Leif Tuxen).

Spørgsmål 10:

I hvilket kapitel hos Matthæus findes den såkaldt første lidelsesforudsigelse?

Svar: Matthæus kapitel 16.

Spørgsmål 11:

Israels såkaldte trosbekendelse findes i 5. Mosebog. I hvilket kapitel?

Svar: 5. Mosebog, kapitel 6.

urrencen

bibelske univers

Spørgsmål 12:

I hvilket kapitel hos Matthæus anklages Jesus for at stå i ledtog med Beelzebul?

Svar: Matthæus kapitel 12.

Vinderne:

1. præmien: Bibelen i skindindbinding og med guldsnit, blev vundet af:

Martine Jensen, Gutenbergvej 8, Dronninglund.

2. præmie: Bibelen illustreret af Bodil Kaalund blev vundet af:

Elisabeth Karen Nielsen, Stentofte 49, Rebild, 9520 Skørping.

Birgitte Kusk Pedersen, Greenvej 22, Arnborg, 7400 Herning.

Karen Bendix, Dronning Emmasvej 29, 4000 Roskilde.

Majbritt Hovgaard, Gl. Viborgvej 23, st.th. 8381 Mundelstrup.

Gunnar Christensen, I. Jensensvej 13, 9440 Aabybro.

3. præmie: Kai Kjær-Hansens studieudgave til Matthæusevangeliet blev vundet af:

Gudrun Bang-Madsen, Skadevej 11, 8765 Klovvborg.

Liv Jørgensen, Jernbanegade 7, 1., 6870 Ølgod.

Lise Mørkbak, Vestervangsvej 31, 8800 Viborg.

Annelise Jensen, Kirkegade 5, Grindsted.

Karen Tolsgaard, Callisensvej 4, 5., 2900 Hellerup.

Paul Boldt, Æblerosevej 1, 8500 Grenå.

Jenny Nielsen, Lysgårdsvej 6, 7480 Vildbjerg.

Jutta Rasmussen, Københavnsvej 8, 2., 3400 Hillerød.

Dina Pihl, Tjørnevænget 3, 3730 Nexø.

Ingrid Jensen, Vangen 55, 9400 Nørresundby.

Annelise Olsen, Parkvej 20, 4130 Viby S..

Karen og Knud Lunderskov, Nysum Byvej 21, 9610 Nørager.

Johannes Najbjerg, Smækbjergvej 18, Timring 7480 Vildbjerg.

B. Nielsen, A. Østergade 15, 6051 Almind.

Birger Petersen, Koldbyvej 47, 2610 Rødovre.

Johs. Larsen, Gundestrupvej 14, 5762 Vester Skerninge.

O.V. Glistrup, Kallerupvej 9, 2640 Hedehusene.

Birthe Madsen, Alsbjergvej 27, 9460 Brovst.

Aase Møller, Emil Reesensvej 3, 7400 Herning.

Karen M. Jakobsen, Kingosvej 1, 7400 Herning.

Gevinsterne tilsendes vinderne.